

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. директора Відокремленого
структурного підрозділу «Харківський
фаховий коледж харчової промисловості
Державного біотехнологічного
університету»

Ольга БОНДАРЕНКО

«15» 05 2022 року

ПОЛОЖЕННЯ

про організацію інклюзивного навчання та супровід осіб з
особливими освітніми потребами у Відокремленому структурному
підрозділі «Харківський фаховий коледж харчової промисловості
Державного біотехнологічного університету»

Розглянуто на засіданні

Педагогічної ради коледжу

Протокол 10 від 15.05.2022 р.

Введено в дію з 02.06.2022 року

наказом в.о. директора коледжу

№ 106/2022 від 02.06.2022 року

Харків 2022 р.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про організацію інклюзивного навчання (далі – Положення) у Відокремленому структурному підрозділі «Харківський фаховий коледж харчової промисловості Державного біотехнологічного університету» (далі – Коледж) визначає організаційні засади інклюзивного навчання з метою реалізації права осіб з особливими освітніми потребами на здобуття якісної освіти з урахуванням їхніх потреб та можливостей.

1.2. Положення розроблено відповідно до Конституції України, законів України «Про освіту», «Про фахову передвищу освіту», «Про соціальні послуги», «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні», «Порядку організації інклюзивного навчання в закладах фахової передвищої освіти», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15.12.2021 № 1321, інших нормативних актів у сфері освіти.

1.3. Коледж надає освітні послуги здобувачам фахової передвищої освіти з особливими освітніми потребами нарівні з іншими здобувачами освіти, без дискримінації, незалежно від віку, громадянства, місця проживання, статі, кольору шкіри, соціального та майнового стану, національності, мови, походження, стану здоров'я, ставлення до релігії, а також від інших обставин, із застосуванням особистісно орієнтованих методів навчання та з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності всіх здобувачів освіти з особливими освітніми потребами, рекомендацій індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю (за наявності) та/або висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку здобувача освіти з особливими освітніми потребами (за наявності), виданого інклюзивно-ресурсним центром. Особи з особливими освітніми потребами, які навчаються в Коледжі, мають право на: повагу до людської гідності, захист під час освітнього процесу від приниження честі та гідності, будь-яких форм дискримінації за ознакою наявності особливих освітніх потреб, стану здоров'я чи інвалідності або будь-якою іншою ознакою.

1.4. У цьому Положенні терміни вживаються в такому значенні:

- інклюзія – процес, який полягає в позитивному ставленні до різноманітності здобувачів освіти у навчальному середовищі, сприйнятті індивідуальних особливостей розвитку особистості не як проблеми, а як можливостей для розвитку; або процес реального залучення здобувачів освіти з особливими потребами до освітнього процесу у Коледжі; або особлива система навчання, яка передбачає індивідуальний підхід до здобувачів освіти;
- інклюзивне навчання – комплексний процес забезпечення рівного доступу до якісної освіти здобувачам з особливими потребами шляхом організації навчання у Коледжі з урахуванням індивідуальних особливостей таких здобувачів освіти;
- здобувачі освіти з особливими освітніми потребами – особи з особливими освітніми потребами, які здобувають фахову передвищу освіту в Коледжі та потребують додаткової, постійної чи тимчасової підтримки в освітньому процесі з метою забезпечення їх права на освіту;
- інклюзивна група – академічна група в Коледжі, де поряд з іншими здобувачами освіти навчаються особи з особливими потребами;
- індивідуальний навчальний план – документ, що забезпечує індивідуалізацію навчання особи з особливими освітніми потребами, закріплює перелік необхідних психолого-педагогічних, корекційних потреб/послуг для розвитку здобувача освіти та розробляється групою фахівців з обов'язковим залученням здобувача (або його

батьків / опікунів) з метою визначення конкретних навчальних стратегій і підходів до навчання;

- інклюзивне освітнє середовище – простір Коледжу, в якому забезпечується сукупність умов, способів і засобів реалізації освітнього процесу для спільного навчання, виховання та розвитку здобувачів освіти з особливими освітніми потребами з урахуванням їхніх потреб та можливостей, в якому здобувачі освіти з особливими освітніми потребами можуть вільно пересуватись, навчатись, розвиватись і спілкуватись;

- супровід – система заходів, що мають забезпечити рівний доступ до навчання, тобто усунення або мінімізація проблем у навчанні для здобувачів освіти з особливими освітніми потребами. Супровід охоплює процеси підготовки до вступу, допомогу в дотриманні процедури вступу, подальшого навчання в Коледжі, а також передбачає підтримку зв'язків із випускниками та моніторинг їхнього працевлаштування.

2. ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

2.1. Прийом на навчання осіб з особливими освітніми потребами для здобуття фахової передвищої освіти здійснюється на конкурсній основі згідно з Правилами прийому до Коледжу, розробленими відповідно до Порядку прийому на навчання до закладів фахової передвищої освіти у відповідному році, затвердженого Міністерством освіти і науки України.

2.2. Організація освітнього процесу здобувачів освіти з особливими освітніми потребами у Коледжі передбачає:

- створення інклюзивного освітнього середовища, орієнтованого на задоволення потреб та інтересів осіб з особливими освітніми потребами, зокрема надання можливостей формування індивідуальної освітньої траєкторії;

- приведення території Коледжу, будівель, споруд та приміщень у відповідність до вимог державних будівельних норм, стандартів та правил. У разі якщо наявні будівлі, споруди та приміщення Коледжу неможливо повністю пристосувати для потреб осіб з інвалідністю, здійснюється їх розумне пристосування з урахуванням універсального дизайну;

- забезпечення необхідними навчально-методичними матеріалами та інформаційно-комунікаційними технологіями для організації навчального процесу;

- належне фінансове, кадрове, матеріально-технічне, організаційне та інформаційне забезпечення;

- безоплатне забезпечення інформацією для навчання у доступних форматах з використанням технологій, що враховують обмеження життєдіяльності, зумовлені станом здоров'я;

- забезпечення необхідними допоміжними засобами для навчання, що дають змогу опанувати освітньо-професійну програму;

- забезпечення підручниками (у тому числі електронними) та посібниками здобувачів повної загальної середньої освіти у закладах фахової передвищої освіти, що враховують особливі освітні потреби, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України;

- забезпечення доступу до мережі Інтернет, систем баз даних з урахуванням розумного пристосування.

2.3. Навчальні аудиторії Коледжу обладнуються за потреби спеціальними технічними засобами.

2.4. Для здобувачів освіти з числа маломобільних груп населення освітній процес організовується у навчальних приміщеннях з безбар'єрним доступом. Архітектурна безбар'єрність зовнішнього і внутрішнього простору Коледжу поступово забезпечується з урахуванням фінансових та технічних можливостей його архітектурної адаптації і передбачає влаштування пандусів, усунення порогів, встановлення спеціальних поручнів уздовж сходинок, забезпечення належної ширини дверей, проходів між партами; створення санітарних умов та обладнання санітарних вузлів тощо. У разі неможливості повного облаштування наявних будівель, споруд та приміщень Коледжу для потреб здобувачів освіти здійснюється їх розумне пристосування.

2.5. Для організації самостійної роботи бібліотека Коледжу надає доступ до електронних ресурсів навчально-методичного забезпечення у різних форматах.

2.6. Для забезпечення освітнього процесу в умовах дистанційного навчання використовується освітня платформа «LCloud».

2.7. Керівник Коледжу на підставі письмової заяви здобувача освіти з особливими освітніми потребами або одного з батьків (законних представників) та висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку особи, наданого інклюзивно-ресурсним центром, утворює інклюзивну групу.

2.8. Утворення інклюзивної групи в Коледжі та припинення її діяльності здійснюється відповідно до наказу директора Коледжу.

2.9. Гранична чисельність здобувачів освіти з особливими освітніми потребами в певній інклюзивній групі встановлюється директором Коледжу з урахуванням вимог до формування академічних груп, освітньо-професійної програми, пристосованості аудиторій тощо і становить, як правило, не більше трьох осіб з особливими освітніми потребами в одній групі.

2.10. Організацію інклюзивного навчання та забезпечення супроводу здобувачів освіти з особливими освітніми потребами в Коледжі здійснює група психолого-педагогічного супроводу особи з особливими освітніми потребами (далі – Група супроводу). Група супроводу утворюється з метою розроблення та моніторингу виконання індивідуального навчального плану для осіб з особливими освітніми потребами, які цього потребують. До складу Групи супроводу залучаються педагогічні та інші працівники закладу освіти, фахівці (за потреби), особи з особливими освітніми потребами або батьки (інші законні представники) таких осіб.

2.11. Група супроводу виконує такі завдання:

- співпрацює із цикловими комісіями Коледжу щодо організації інклюзивного навчання та забезпечення спеціального навчально-реабілітаційного супроводу здобувачів освіти з особливими освітніми потребами;
- розробляє індивідуальний навчальний план здобувачів освіти з особливими освітніми потребами, проводить моніторинг його виконання, вносить до нього зміни;
- оцінює потреби здобувача освіти з особливими освітніми потребами у забезпеченні необхідними спеціальними засобами навчання та звертається з відповідним поданням до директора Коледжу для вирішення цих питань;
- організовує підготовку (підвищення кваліфікації) педагогічних працівників Коледжу, волонтерів для роботи зі здобувачами освіти з особливими освітніми потребами шляхом проведення лекцій, семінарів, тренінгів, засідань за круглим столом тощо;

- консультиє та надає методичну допомогу педагогічним працівникам Коледжу щодо організації освітнього процесу здобувачів освіти з особливими освітніми потребами.

2.12. Навчання осіб з особливими освітніми потребами здійснюється за індивідуальним навчальним планом. Індивідуальний навчальний план здобувача освіти з особливими освітніми потребами розробляється за його участю з урахуванням рекомендацій індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю (за наявності) та/або висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку особи (за наявності) і передбачає пристосування чи модифікацію освітнього процесу для створення максимально комфортних умов для навчання здобувачів освіти з особливими освітніми потребами. Індивідуальний навчальний план є спільним напрацюванням здобувача освіти з особливими освітніми потребами, викладача дисципліни та відповідальної особи Групи супроводу і має на меті знайти найбільш ефективні рішення існуючих викликів у навчанні та житті здобувача освіти.

2.13. Консультування викладача щодо пристосувань або модифікацій, визначених для конкретного здобувача освіти з особливими освітніми потребами, проводить заступник директора з навчально-виховної роботи разом із Групою супроводу.

2.14. Індивідуальний навчальний план підписується здобувачем освіти з особливими освітніми потребами та затверджується заступником директора з навчальної роботи (або директором Коледжу).

2.15. Освітньо-професійні програми фахової передвищої освіти для осіб з особливими освітніми потребами можуть мати корекційно-розвитковий складник. Такий складник повинен враховувати рекомендації індивідуальної програми реабілітації здобувача освіти з інвалідністю (за наявності) та/або висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку особи (за наявності).

2.16. Інклюзивне навчання здобувачів освіти з особливими освітніми потребами передбачає надання їм (за потреби) соціальних послуг, зокрема: супроводу під час інклюзивного навчання; фізичного супроводу осіб з інвалідністю, які мають порушення опорно-рухового апарату та пересуваються на кріслах колісних, мають порушення зору; інших послуг із переліку базових соціальних послуг.

2.17. Директор Коледжу створює умови для надання таких послуг на підставі письмової заяви здобувача освіти з особливими освітніми потребами (у разі, коли особа є повнолітньою) або одного з її батьків (інших законних представників) не пізніше ніж за два робочих дні після подання такої заяви. Допуск особи, яка надає базову соціальну послугу до Коледжу, здійснюється за умови дотримання такою особою Правил внутрішнього розпорядку Коледжу, охорони праці, безпеки життєдіяльності, пожежної безпеки на основі укладення відповідного договору між Коледжем та особою, яка надає такі послуги, за згодою здобувача освіти з особливими освітніми потребами (у разі, коли особа є повнолітньою) або одного з її батьків (інших законних представників).

2.18. Для забезпечення соціально-побутових потреб здобувачів освіти з особливими освітніми потребами до участі в освітньому процесі Коледжу як асистент здобувача може бути допущений один із батьків або уповноважена ними особа. Рішення про їх допуск приймає директор Коледжу на основі договору між Коледжем та особою, яка забезпечує поміч здобувачу.

2.19. При організації освітнього процесу в інклюзивній групі необхідно враховувати психофізіологічні особливості та перешкоди у навчанні здобувачів освіти

з особливими освітніми потребами з урахуванням рівнів підтримки та категорій (типів) особливих освітніх потреб (труднощів), їхні потреби в компенсації сенсорних порушень, що заважають сприймати навчальний матеріал, соціально-психологічні чинники, що ускладнюють інтеграцію здобувачів освіти з особливими освітніми потребами, потреби у фізичній реабілітації тощо.

2.20. Лекційні, практичні, семінарські та інші види занять в інклюзивній групі здійснюються з використанням спеціального обладнання, навчально-методичних матеріалів у формі, що допоможе здобувачам освіти у сприйнятті та засвоєнні навчальної інформації.

2.21. Процес оцінювання проводиться з використанням розумних пристосувань у формі, доступній здобувачам освіти з особливими освітніми потребами, з урахуванням збільшення часу на оцінювання, використання доступних форматів, залучення перекладачів жестової мови (за потреби). При цьому результати оцінювання мають демонструвати їхній прогрес і досягнення в опануванні курсу.

2.22. Здобувачі освіти з особливими освітніми потребами мають право на модифікацію освітнього процесу, яка може включати:

- модифікацію процедури та форми контролю (окреме приміщення, продовження часу, відведеного для підсумкового контролю, використання адаптивних технологій тощо);
- додаткове облаштування/пристосування навчального місця в аудиторії (освітлення, звукопідсилення, шумоізоляція, спеціальні меблі, засоби аудіо- та/або відеозапису лекційних занять за згодою з викладачем) відповідно до рекомендацій, викладених у довідці закладу охорони здоров'я;
- альтернативний формат навчальних матеріалів;
- підтримку студентів-волонтерів чи однокласників у ролі академічних менторів, допомогу в побутових справах та щоденному житті в місці спільного проживання.

3. СУПРОВІД ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ

3.1. Супровід здобувачів освіти з особливими освітніми потребами у закладі освіти передбачає:

- навчально-організаційний супровід – допомогу учасникам освітнього процесу в його організації; написання та моніторинг виконання індивідуального навчального плану здобувача освіти з особливими освітніми потребами, організацію індивідуальних консультацій тощо;
- педагогічний супровід – системну діяльність, яка включає надання педагогічної допомоги здобувачам освіти з особливими освітніми потребами під час освітнього процесу. Він полягає в оптимізації викладання навчального матеріалу у максимально сприятливій для них формі, впровадженні сучасних педагогічних технологій навчання, забезпеченні навчально-методичними матеріалами. На всіх етапах педагогічного супроводу передбачається індивідуальний супровід з метою допомоги у розв'язанні індивідуальних проблем опанування освітніх компонентів. Такий вид супроводу здійснюють циклові комісії, які забезпечують викладання відповідних освітніх компонентів;
- психологічний супровід – системну діяльність, яка включає надання психологічної допомоги здобувачам освіти з особливими освітніми потребами під час освітнього процесу. Він полягає у з'ясуванні психологічних особливостей здобувачів освіти, зміцненні та збереженні їхнього психологічного здоров'я, наданні їм необхідної

допомоги з адаптації до інтегрованого освітнього середовища, сприянні особистісному розвитку та передбачає:

- 1) надання психологічної допомоги під час адаптації умов провадження освітнього процесу в Коледжі;
 - 2) підвищення психологічної культури всіх учасників освітнього процесу;
 - 3) соціально-психологічну діагностику, моніторинг особистісного розвитку, прогнозування змін освітньої ситуації та визначення її основних тенденцій. Такий супровід здійснюється соціальним педагогом або практичним психологом;
- соціальний супровід – заходи щодо створення умов для соціальної та соціально-побутової підтримки здобувачів освіти з особливими освітніми потребами, у тому числі надання інформації та допомоги щодо входження в академічну спільноту Коледжу, отримання технічних засобів реабілітації, організації волонтерської допомоги для підтримки здобувачів освіти з особливими освітніми потребами. Основною метою соціального супроводу є подолання їхньої соціальної ізоляції, сприяння збереженню і підвищенню соціального статусу, залучення до всіх сфер суспільного життя;
 - технічний супровід – полягає у забезпеченні здобувачів освіти технічними засобами та спеціальними технологіями навчання. Він має компенсувати функціональні обмеження і забезпечувати їм доступ до якісної освіти;
 - фізкультурно-спортивний супровід – полягає у заохоченні здобувачів освіти до активних занять фізичною культурою та окремими видами спорту, участі у змаганнях різного рівня. Цей супровід має на меті зміцнення мотивації до здорового способу життя та передбачає поліпшення психофізичного стану здобувачів освіти і підвищення їх інтелектуальної працездатності. Супровід здійснюється викладачами фізичного виховання;
 - професійна адаптація – полягає у забезпеченні додатковими можливостями в межах фахової підготовки через їхнє залучення до практичної роботи, професійного зростання, заняття у гуртках. Також професійна адаптація може здійснюватися шляхом проходження виробничої практики.

3.2. Творчий розвиток здобувачів освіти може бути реалізований шляхом залучення їх до творчих проєктів, мистецьких заходів.

3.3. Супровід розпочинається з моменту вступу особи з особливими освітніми потребами до Коледжу й триває протягом навчання у закладі освіти. Усі перелічені складові системи супроводу вступають у дію поступово і можуть діяти одночасно, доповнюючи одна одну.

3.4. З метою створення належних умов для забезпечення навчально-реабілітаційного супроводу в Коледжі можуть бути обладнані пандуси, ресурсні кімнати, приміщення для надання консультацій практичним психологом, відпочинку, особистої гігієни, медичного обслуговування; зали для занять з лікувальної фізкультури тощо.

3.5. На початку кожного навчального року завідувачі відділень, куратори груп вивчають контингент здобувачів освіти, які зараховані на навчання до Коледжу, з'ясовують інформацію про наявні порушення функцій, ступінь їх компенсації та потреби в соціальних послугах у процесі навчання, визначають необхідні напрями співпраці колективу циклових комісій і здобувачів освіти відповідно до індивідуальних потреб та потенційних можливостей здобувачів.

4. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

4.1. Коледж надає освітні послуги здобувачам освіти з особливими освітніми потребами за рахунок коштів державного/місцевого бюджету, інших не заборонених законодавством джерел.

4.2. Положення вводиться в дію наказом директора Коледжу на підставі рішення Педагогічної ради Коледжу.

4.3. Положення оприлюднюється на вебсайті Коледжу.

4.4. Положення підлягає перегляду та доопрацюванню відповідно до змін нормативної бази України в сфері фахової передвищої освіти.